

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 24ης Μαΐου 2012¹

Υπόθεση C-116/11

**Bank Handlowy και Ryszard Adamiak
contre
Christianapol sp. z o.o.**

[αίτηση του Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznań (Πολωνία) για την έκδοση προδικαστικής
αποφάσεως]

«Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 — Διαδικασία αφερεγγυότητας — Χρόνος παύσεως της διαδικασίας
αφερεγγυότητας — Έλεγχος της αφερεγγυότητας στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας —
Σχέση μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας, όταν η κύρια διαδικασία είναι
διαδικασία εξυγιάνσεως»

I – Εισαγωγή

1. Η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας² (στο εξής: κανονισμός περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας ή κανονισμός). Ο κανονισμός αυτός προβλέπει, στην περίπτωση αφερεγγυότητας με στοιχεία αλλοδαπότητας, κατ' αρχήν δυο δυνατότητες: την κίνηση κύριας διαδικασίας και την κίνηση τοπικής ή δευτερεύουσας διαδικασίας³.

2. Η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας κινείται εκεί όπου ευρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Καταλαμβάνει το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη σε όλα τα κράτη μέλη, είναι γενικής εφαρμογής και διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία κινήθηκε. Αντιθέτως, οι τοπικές ή οι δευτερεύουσες διαδικασίες περιορίζονται στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο κινήθηκαν, και καταλαμβάνουν μόνον τα περιουσιακά στοιχεία που ευρίσκονται σε αυτό το κράτος μέλος. Οι διαδικασίες αυτές διέπονται από το δίκαιο της χώρας αυτής. Στην περίπτωση που κινηθεί εκ παραλλήλου κύρια διαδικασία, αφενός, και δευτερεύουσα ή τοπική διαδικασία, αφετέρου, ο κανονισμός επιβάλλει πλειάδα υποχρεώσεων συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των εκάστοτε διαδικασιών.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — ΕΕ L 160, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 603/2005 του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2005 (ΕΕ L 100, σ. 1), και με τον κανονισμό (ΕΚ) 694/2006 του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2006 (ΕΕ L 121, σ. 1).

3 — Το άρθρο 3 του κανονισμού διαφοροποιεί μεταξύ αυτών των δυο εννοιών. Ως δευτερεύουσες διαδικασίες νοούνται, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, οι διαδικασίες οι οποίες κινούνται *μετά* από την έναρξη της κύριας διαδικασίας. Αντιθέτως, ως τοπικές διαδικασίες αφερεγγυότητας νοούνται, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 4, οι διαδικασίες οι οποίες κινούνται *πριν* από την έναρξη της κύριας διαδικασίας. Τις έννοιες αυτές θα χρησιμοποιήσω και στη συνέχεια.

3. Η ιδιαιτερότητα της υπό κρίση υποθέσεως έγκειται στο γεγονός ότι η κινηθείσα στη Γαλλία κύρια διαδικασία αποτελεί μια *procédure de sauvegarde* (στο εξής: διαδικασία *sauvegarde* [διασώσεως]) η οποία σκοπεύει σε αναδιάρθρωση. Από την ιδιαιτερότητα αυτή απορρέουν τα τρία ερωτήματα τα οποία υπέβαλε το *Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu*⁴ στο Δικαστήριο. Ως εκ τούτου, η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δίνει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να συγκεκριμενοποιήσει τη σχέση που υφίσταται μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας.

II – Το νομικό πλαίσιο

A– Το δίκαιο της Ένωσης

4. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, ο κανονισμός περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας ισχύει «για όλες τις συλλογικές διαδικασίες οι οποίες προϋποθέτουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη και συνεπάγονται τη μερική ή ολική πτωχευτική του απαλλοτρίωση και τον διορισμό συνδίκου».

5. Το άρθρο 2, στοιχείο α', ορίζει, για τους σκοπούς του κανονισμού, τις «διαδικασίες αφερεγγυότητας» ως τις «συλλογικές διαδικασίες [που εμπίπτουν] στο άρθρο 1, παράγραφος 1, και [απαριθμούνται] στο παράρτημα Α»: το στοιχείο γ' αφορά την «διαδικασία εκκαθάρισης» και την ορίζει ως τη «διαδικασία αφερεγγυότητας, κατά την έννοια του στοιχείου α', η οποία οδηγεί στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, περιλαμβάνει δε και τη διαδικασία που περατώνεται με τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλα μέτρα που τερματίζουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, καθώς και τον τερματισμό λόγω ανεπάρκειας ενεργητικού. Οι διαδικασίες αυτές απαριθμούνται στο παράρτημα Β».

6. Το άρθρο 3 ορίζει τη διεθνή δικαιοδοσία:

«1. Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Για τις εταιρίες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.

2. Όταν το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται σε κράτος μέλος, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους είναι αρμόδια για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας, κατ' αυτού, μόνον εάν έχει εκεί εγκατάσταση. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που ευρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

3. Όταν αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, τυχόν μεταγενέστερες διαδικασίες αφερεγγυότητας που αρχίζουν, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2, είναι δευτερεύουσες, και συνιστούν υποχρεωτικές διαδικασίες εκκαθάρισης.

4. Τοπική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει της παραγράφου 2 χωρεί πριν από την έναρξη μιας κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας σύμφωνα με την παράγραφο 1, μόνον:

α) όταν είναι αδύνατο να αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας κατά την παράγραφο 1 ως εκ των προϋποθέσεων που θέτει η νομοθεσία του κράτους μέλους όπου ευρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη,

ή

⁴ — Περιφερειακό πρωτοδικείο της παλαιάς πόλεως του Poznań.

β) όταν την έναρξη της τοπικής διαδικασίας αφερεγγυότητας ζητάει πιστωτής του οποίου η κατοικία, η συνήθης διαμονή ή η έδρα ευρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται η συγκεκριμένη εγκατάσταση, ή πιστωτής του οποίου η απαίτηση εγεννήθη κατά την εκμετάλλευση της εγκατάστασης αυτής.»

7. Το άρθρο 4 του κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμοστέο δίκαιο», ρυθμίζει τα εξής:

«1. Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, κατωτέρω καλουμένου “κράτος έναρξης”.

2. Το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα:

[...]

ι) οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού·

ια) τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας·

[...]».

8. Το άρθρο 16 αφορά την αναγνώριση της διαδικασίας αφερεγγυότητας και ορίζει στην παράγραφο 1:

«Η κήρυξη της έναρξης μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας από τα κατ’ άρθρον 3 αρμόδια δικαστήρια κράτους μέλους αναγνωρίζεται στο έδαφος όλων των άλλων κρατών μελών μόλις αρχίσει να παράγει τα αποτελέσματά της στο κράτος έναρξης.»

9. Το άρθρο 26 περιέχει μια ρύθμιση που αφορά τη δημόσια τάξη και ορίζει:

«Οποιοδήποτε κράτος μέλος δικαιούται να αρνηθεί την αναγνώριση διαδικασίας αφερεγγυότητας που άρχισε σε άλλο κράτος μέλος ή την εκτέλεση αποφάσεως ληφθείσας στο πλαίσιο παρόμοιας διαδικασίας αν η αναγνώριση ή η εκτέλεση πρόκειται να παράγει αποτελέσματα προδήλως αντίθετα προς τη δημόσια τάξη αυτού, και δη τις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα ή ελευθερίες του ατόμου που κατοχυρώνονται συνταγματικώς.»

10. Το κεφάλαιο III, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας», αρχίζει με το άρθρο 27 που επιγράφεται «Έναρξη διαδικασίας» και ορίζει τα εξής:

«Η έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3, παράγραφος 1, με απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνωριζόμενη σε άλλο κράτος μέλος (κύρια διαδικασία) καθιστά δυνατή την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο δεύτερο κράτος μέλος, τα δικαστήρια του οποίου έχουν αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, χωρίς να εξετάζεται η αφερεγγυότητα ή μη του οφειλέτη και στο κράτος αυτό. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που ευρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.»

11. Το άρθρο 33 ρυθμίζει την «Αναστολή της εκκαθάρισης» και ορίζει:

«1. Το δικαστήριο που κήρυξε την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας αναστέλλει εν όλω ή εν μέρει την εκκαθάριση κατόπιν αιτήσεως του συνδίκου της κύριας διαδικασίας, υπό την προϋπόθεση ότι το επιληφθέν δικαστήριο δικαιούται να ζητήσει από τον σύνδικο της κύριας διαδικασίας τη λήψη παντός πρόσφορου μέτρου προστασίας των συμφερόντων των πιστωτών της δευτερεύουσας

διαδικασίας και ορισμένων ομάδων πιστωτών. Η αίτηση του συνδίκου της κύριας διαδικασίας απορρίπτεται μόνον εάν προδήλως δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πιστωτών της κύριας διαδικασίας. Η αναστολή της εκκαθάρισης διατάσσεται για τρεις μήνες το πολύ, είναι δε δυνατή η παράταση ή η ανανέωσή της για ίσο χρονικό διάστημα.

2. Το δικαστήριο της παραγράφου 1 τερματίζει την αναστολή της εκκαθάρισης:

- αιτήσει του συνδίκου της κύριας διαδικασίας,
- αυτεπαγγέλτως, εάν το ζητήσει πιστωτής ή ο σύνδικος της δευτερεύουσας διαδικασίας, εφόσον την αναστολή δεν δικαιολογεί πλέον ιδίως το συμφέρον των πιστωτών της κύριας ή της δευτερεύουσας διαδικασίας.»

12. Το άρθρο 34 αφορά τα «Μέτρα περάτωσης της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας»:

«1. Εάν το δίκαιο που διέπει τη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας επιτρέπει την περάτωση της χωρίς εκκαθάριση αλλά μέσω σχεδίου εξυγίανσης ή πτωχευτικού συμβιβασμού ή άλλου ανάλογου μέτρου, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας νομιμοποιείται να προτείνει σχετικό μέτρο.

Η κατ' αυτόν τον τρόπο περάτωση της δευτερεύουσας διαδικασίας βάσει μέτρου αναφερομένου στο πρώτο εδάφιο καθίσταται οριστική μόνον κατόπιν συμφωνίας του συνδίκου της κύριας διαδικασίας ή, αν ο σύνδικος δεν συμφωνεί, εφόσον το προταθέν μέτρο δεν θίγει οικονομικώς τους πιστωτές της κύριας διαδικασίας.

2. Περιορισμοί των δικαιωμάτων των πιστωτών, όπως αναστολή πληρωμής ή άφεση χρέους, απορρέοντες από μέτρο προταθέν σύμφωνα με την παράγραφο 1 σε δευτερεύουσα διαδικασία, δεν παράγουν αποτελέσματα επί των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που δεν αποτελούν αντικείμενο της εν λόγω διαδικασίας, εκτός εάν συγκατατεθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι πιστωτές.

3. Διαρκούσης της κατ' άρθρο 33 αναστολής της εκκαθάρισης, μόνον ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας, ή ο οφειλέτης με τη συγκατάθεση του συνδίκου, δικαιούται να προτείνει μέτρα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας. Άλλη πρόταση λήψεως τέτοιου μέτρου δεν υποβάλλεται σε ψηφοφορία ούτε εγκρίνεται.»

13. Το άρθρο 37 ρυθμίζει την περίπτωση της κινήσεως τοπικής διαδικασίας πριν από την κίνηση της κύριας διαδικασίας και προβλέπει τα εξής:

«Ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας, εφόσον αποδεικνύεται ότι εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των πιστωτών της κύριας διαδικασίας, δικαιούται να ζητήσει τη μετατροπή μιας προγενέστερης διαδικασίας του παραρτήματος Α κινηθείσας σε άλλο κράτος μέλος, σε διαδικασία εκκαθάρισης.»

14. Το παράρτημα Α του κανονισμού απαριθμεί τις διαδικασίες των κρατών μελών που έχουν κατά το άρθρο 2, στοιχείο α', τον χαρακτήρα διαδικασιών αφερεγγυότητας. Το παράρτημα Β περιέχει μια αντίστοιχη απαρίθμηση των κατά το άρθρο 2, στοιχείο γ', διαδικασιών εκκαθαρίσεως.

B– Η εθνική νομοθεσία

15. Το γαλλικό δίκαιο προβλέπει τρία είδη διαδικασιών αφερεγγυότητας, τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα Α του κανονισμού: τη διαδικασία *sauvegarde*, τη διαδικασία της *Redressement judiciaire* και τη διαδικασία της *Liquidation judiciaire*.

16. Η διαδικασία *sauvegarde* ρυθμίζεται στα άρθρα L 620-1 επ. του εμπορικού κώδικα (*Code de commerce*) όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 2005-845 της 26ης Ιουλίου 2005. Τα νομοθετήματα αυτά προβλέπουν ότι η κίνηση μιας τέτοιας προληπτικής διαδικασίας εξυγιάνσεως μπορεί να ζητηθεί αποκλειστικά από τον ίδιο τον οφειλέτη, εάν και στον βαθμό που αποδεικνύει ότι αντιμετωπίζει δυσκολίες στις πληρωμές.

17. Σκοπός της διαδικασίας *sauvegarde* είναι η εξακολούθηση της οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης (*poursuite de l'activité économique de l'entreprise*), η διατήρηση των θέσεων εργασίας (*maintien de l'emploi*) και η διευκόλυνση στην εξόφληση των χρεών (*apurement du passif*). Εντούτοις, η προληπτική διαδικασία εξυγιάνσεως σκοπεί επίσης να καταστήσει εφικτή την αναδιοργάνωση (*réorganisation*) της επιχείρησης.

III – Η κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα

18. Με απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2008, το εμποροδικείο του Meaux (Γαλλία) κήρυξε την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας έναντι της εδρεύουσας στην Πολωνία οφειλέτριας *Christianapol sp. z. o.o.* (στο εξής: *Christianapol*). Βάσει του γαλλικού δικαίου, αυτή η διαδικασία αφερεγγυότητας αποτελούσε διαδικασία *sauvegarde*.

19. Το γαλλικό δικαστήριο διόρισε εκπρόσωπο των συμφερόντων των πιστωτών και σύνδικο⁵ και απεφάνθη ότι η *Christianapol* «δεν ευρίσκεται σε κατάσταση παύσεως των πληρωμών, διότι ο απολογισμός των μέσων πληρωμών που διαθέτει είναι θετικός»⁶. Το γαλλικό δικαστήριο στήριξε την αρμοδιότητά του στην παραδοχή ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της οφειλέτριας ευρίσκεται στη Γαλλία. Το γαλλικό δικαστήριο αιτιολόγησε την εκτίμηση αυτή με το γεγονός ότι η *Christianapol* ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων του οποίου το κέντρο των κύριων συμφερόντων ευρίσκεται στη Γαλλία. Ωστόσο, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της *Christianapol*, περιλαμβανομένων των μονάδων της παραγωγής, ευρίσκεται στην Πολωνία.

20. Η διαδικασία της οποίας την έναρξη κήρυξε το εμποροδικείο του Meaux αποτελεί, κατά την άποψή του καθώς και κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού.

21. Στις 21 Απριλίου 2009 μια εδρεύουσα στην Πολωνία πιστώτρια της *Christianapol*, ήτοι η *Bank Handlowy w Warszawie SA* (στο εξής: *Bank Handlowy*), ζήτησε από το *Sąd Rejonowy Poznań* (αιτούν δικαστήριο) να κηρύξει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 27 του κανονισμού περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Επικουρικώς, στην περίπτωση που η απόφαση του εμποροδικείου του Meaux δεν αναγνωριζόταν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 26 του κανονισμού, λόγω αντιθέσεώς της στην *ordre public* της Πολωνίας, υπέβαλε στις 26 Ιουνίου 2009 αίτηση ζητώντας να κινηθεί η διαδικασία αφερεγγυότητας με σκοπό την εκκαθάριση της περιουσίας της οφειλέτριας. Συναφώς, η *Bank Handlowy* δεν διευκρίνισε αν με την αίτησή της αυτή ζητεί την έναρξη κύριας διαδικασίας βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, ή τοπική διαδικασία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού.

5 — Mandataire judiciaire και administrateur judiciaire.

6 — «Que *Christianapol Sp. Z. o.o.*, n'est pas en état de cessation de paiements, puisque la trésorerie prévisionnelle s'avère positive.»

22. Στις 20 Ιουλίου 2009 το εμποροδικείο του Meaux επικύρωσε το σχέδιο διασώσεως που είχε προτείνει η οφειλέτρια βάσει του οποίου οι περιλαμβανόμενοι στο σχέδιο πληρωμών πιστωτές θα ικανοποιούνταν με δόσεις εντός δέκα ετών. Πέραν αυτού, το δικαστήριο διόρισε με την απόφασή του αυτή εκπρόσωπο προς επίβλεψη της εφαρμογής του σχεδίου (*commissaire à l'exécution du plan*). Ο προηγηθείς διορισμός των εκπροσώπων των συμφερόντων των πιστωτών διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι περατώσεως της διαδικασίας περί διαπιστώσεως των απαιτήσεων και της υποβολής τελικής εκθέσεως περί της δραστηριότητός τους.

23. Στις 2 Αυγούστου 2009 ένας άλλος πιστωτής της Christianapol, ήτοι η P.P.H.U. «Adax» Ryszard Adamiak (που εδρεύει στην Πολωνία), ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο επίσης να κηρύξει την έναρξη διαδικασίας εκκαθαρίσεως βάσει του πολωνικού δικαίου, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζει εάν το αίτημα αυτό αφορούσε την έναρξη κύριας ή τοπικής διαδικασίας.

24. Η Christianapol ζήτησε αρχικώς να απορριφθεί η αίτηση περί κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας στην Πολωνία, δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή αντιβαίνει προς τους σκοπούς και τον χαρακτήρα της διαδικασίας *sauvegarde*. Μετά από την επικύρωση του σχεδίου διασώσεως, η Christianapol ζήτησε να παύσει η δευτερεύουσα διαδικασία λόγω περατώσεως της κύριας διαδικασίας. Πέραν αυτού, ζήτησε να απορριφθούν για τον λόγο αυτόν οι υπόλοιπες αιτήσεις περί κινήσεως διαδικασιών αφερεγγυότητας για τον λόγο ότι εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της από τον πτωχευτικό συμβιβασμό τον οποίο επικύρωσε το γαλλικό δικαστήριο και, ως εκ τούτου, δεν υφίστανται εις βάρος της ληξιπρόθεσμες χρηματικές απαιτήσεις.

25. Στη συνάφεια αυτή, το πολωνικό δικαστήριο ζήτησε να ενημερωθεί από το εμποροδικείο του Meaux εάν, μετά την επικύρωση του σχεδίου διασώσεως, εξακολουθεί να εκκρεμεί η κύρια διαδικασία στη Γαλλία. Ούτε η απάντηση του εμποροδικείου του Meaux ούτε τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από διενεργηθείσες για το ζήτημα αυτό πραγματογνωμοσύνες διευκρίνισαν το ζήτημα αυτό.

26. Ωστόσο, το πολωνικό δικαστήριο υποστηρίζει ότι οι περαιτέρω ενέργειές του εξαρτώνται από την περάτωση της γαλλικής διαδικασίας. Εάν έχει περατωθεί, το πολωνικό δικαστήριο μπορεί, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να κινήσει μια νέα κύρια διαδικασία στην Πολωνία. Εάν δεν έχει ακόμη περατωθεί η διαδικασία στη Γαλλία, το πολωνικό δικαστήριο μπορεί απλώς να κινήσει δευτερεύουσα διαδικασία.

27. Με διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 2011, το αιτούν δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο ι', του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 την έννοια ότι ο χρησιμοποιούμενος στη διάταξη αυτή όρος «περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας» πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς ανεξαρτήτως των ρυθμίσεων που ισχύουν στα νομικά συστήματα των διαφόρων κρατών μελών, ή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον το εσωτερικό δίκαιο της χώρας, εντός της οποίας έχει κινηθεί η διαδικασία αφερεγγυότητας, προκειμένου να καθοριστεί ο χρόνος περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας;
2. Πρέπει το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο, το οποίο επιλαμβάνεται αιτήσεως περί κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ουδέποτε μπορεί να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, σε σχέση με την περιουσία του οποίου έχει κινηθεί σε άλλη χώρα κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας, ή, αντιθέτως, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο, σε ορισμένες καταστάσεις, μπορεί να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, ιδίως στην περίπτωση κατά την οποία η κύρια διαδικασία είναι διαδικασία διασώσεως στο πλαίσιο της οποίας το δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο οφειλέτης δεν είναι αφερεγγυος (γαλλική διαδικασία *sauvegarde*);

3. Επιτρέπει η ερμηνεία του άρθρου 27 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, της οποίας ο χαρακτήρας καθορίζεται επακριβώς στο άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερη ημιπερίοδος, του κανονισμού, εντός της χώρας στην οποία ευρίσκεται το σύνολο της περιουσίας του αφερέγγυου οφειλέτη, εάν η κύρια διαδικασία, η οποία υπόκειται στην αυτόματη αναγνώριση, έχει χαρακτήρα διασώσεως (όπως είναι η γαλλική διαδικασία *sauvegarde*), στο πλαίσιο δε αυτής της διαδικασίας έχει γίνει αποδεκτό και έχει επικυρωθεί σχέδιο πληρωμών το οποίο εφαρμόζεται από τον οφειλέτη, το δε δικαστήριο έχει απαγορεύσει την εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη;

Στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου μετέσχον η Bank Handlowy, η Christianapol, η Γαλλική, η Ισπανική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή.

IV – Νομική εκτίμηση

A– Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

28. Κατ' αρχάς, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν το χρονικό σημείο της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας καθορίζεται βάσει του εθνικού δικαίου ή, αντιθέτως, πρέπει να ορίζεται κατά τρόπο αυτοτελή σε επίπεδο Ένωσης. Συναφώς, κάνει μνεία της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως *Eurofood*⁷ και ερωτά εάν οι τιθέμενες με την ανωτέρω απόφαση γενικές αρχές περί κινήσεως διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορούν να μεταφερθούν και επί της περατώσεώς της.

29. Η Γαλλική Κυβέρνηση και η Christianapol φρονούν ότι το ζήτημα της περατώσεως πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή σε επίπεδο Ένωσης υπό την έννοια ότι πρέπει να θεωρείται περατωθείσα μια διαδικασία αφερεγγυότητας, όταν ο οφειλέτης επανακτήσει την εξουσία διαθέσεως των περιουσιακών του στοιχείων και ολοκληρώσει την αποστολή του ο σύνδικος. Εντούτοις, δεν συμφερίζομαι την άποψη αυτή.

30. Το άρθρο 4 του κανονισμού ρυθμίζει τα του εφαρμοστέου δικαίου επί των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Το άρθρο αυτό ορίζει στην παράγραφό του 1 ότι εφαρμοστέα είναι η νομοθεσία του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας (*lex concursus*). Η παράγραφος 2 διευκρινίζει επί τη βάσει μη εξαντλητικής απαριθμήσεως⁸ τους τομείς οι οποίοι διέπονται από τη *lex concursus*. Συναφώς, το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο ι', μνημονεύει τις «προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού». Κατά το γράμμα του, το άρθρο 4 αποτελεί κανόνα συγκρούσεως που αφήνει το ζήτημα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας στο εθνικό δίκαιο.

31. Τούτο επιβεβαιώνει και η εικοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού η οποία ορίζει ότι, για τα ζητήματα αφερεγγυότητας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, πρέπει να καθορίζονται «ενιαίοι κανόνες οι οποίοι να αντικαθιστούν τις εθνικές διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου». Η *lex concursus* καθορίζει κατά τα ανωτέρω «όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα διαδικαστικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των ενεχόμενων προσώπων και έννομων σχέσεων. Ο κανόνας αυτός διέπει όλους τους όρους έναρξης, διεξαγωγής και περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας».

32. Χαρακτηριστικό των διατάξεων συγκρούσεως είναι ότι δεν δίδουν απάντηση σε κάποιο ζήτημα του ουσιαστικού δικαίου, αλλά ορίζουν απλώς βάσει τίνος δικαίου πρέπει να δοθεί απάντηση. Εντούτοις, ο αυτοτελής σε επίπεδο Ένωσης ορισμός της έννοιας «περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας» στο πλαίσιο της Ένωσης, όπως προτείνουν η Γαλλία και η Christianapol, θα καθόριζε το χρονικό σημείο

7 — Απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-341/04, *Eurofood IFSC Ltd.* (Συλλογή 2006, σ. I-3813).

8 — Βλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, C-444/07, *MG Probud Gdynia sp. z o.o.* (Συλλογή 2010, σ. I-417, σκέψη 25).

περατώσεως της διαδικασίας απευθείας σε επίπεδο Ένωσης (και, ως εκ τούτου, θα οδηγούσε απευθείας στην εφαρμογή μιας διατάξεως του ουσιαστικού δικαίου), αντί απλώς να παραπέμψει στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους κινήσεως της διαδικασίας. Τούτο θα αντέβαινε στο γράμμα του άρθρου 4 και στην εικοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού.

33. Βεβαίως, ορθώς η Γαλλική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ρυθμίσεις του δικαίου της Ένωσης, σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς το γράμμα τους, πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο, η δε ερμηνεία αυτή πρέπει να στηρίζεται στη συνάφεια της διατάξεως και του επιδιωκόμενου από την επίμαχη διάταξη σκοπού⁹. Εντούτοις, στην περίπτωση των κανόνων συγκρούσεως τούτο δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται άνευ περιεχομένου μια διάταξη που περιλαμβάνει κανόνες συγκρούσεως διά της επιλύσεως του ουσιαστικού νομικού ζητήματος ήδη σε επίπεδο Ένωσης. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί επίσης ότι η αρχή της ενιαίας ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης ισχύει μόνο για τις διατάξεις οι οποίες δεν παραπέμπουν ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών προς εξακρίβωση της εννοίας και του περιεχομένου τους¹⁰. Εντούτοις, το άρθρο 4 δεν επιδέχεται αυτοτελή ερμηνεία στο πλαίσιο της Ένωσης λόγω της ρητής παραπομπής του στη *lex concursus*.

34. Επιχείρημα κατά της αυτοτελούς ερμηνείας της περατώσεως της διαδικασίας στο πλαίσιο της Ένωσης αποτελούν και οι σκοποί του κανονισμού. Όπως απορρέει από την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη, σκοπός του κανονισμού δεν είναι η δημιουργία ενός ενιαίου πτωχευτικού δικαίου –και δη ούτε μέσω μιας ενιαίας διαδικασίας αφερεγγυότητας ισχύουσας σε όλη την Ευρώπη ούτε μέσω της δημιουργίας ενός ενιαίου ουσιαστικού δικαίου. Αντιθέτως, ο κανονισμός στηρίζεται στην παραδοχή ότι δεν είναι εφικτή μια ενιαία διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής ισχύος. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός περιορίζεται, όπως δεικνύει η έκτη αιτιολογική σκέψη του, σε διατάξεις που αφορούν την αρμοδιότητα και τον συντονισμό εκ παραλλήλου κινούμενων διαδικασιών και της συνυπάρξεως διαφόρων ρυθμίσεων των κρατών μελών, καθώς και σε ρυθμίσεις που αφορούν την αναγνώριση αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών αφερεγγυότητας. Εάν ουσιώδη δικονομικά ζητήματα, όπως είναι π.χ. η περάτωση της διαδικασίας, καθορίζονταν αυτοτελώς, τούτο θα συνιστούσε συγκεκαλυμμένο μετασχηματισμό προς την κατεύθυνση ενός ενιαίου πτωχευτικού δικαίου πράγμα το οποίο δεν προβλέπει ο κανονισμός.

35. Στην υπόθεση Eurofood, το Δικαστήριο όρισε μεν αυτοτελώς σε επίπεδο Ένωσης τις προϋποθέσεις για την «κίνηση διαδικασίας αφερεγγυότητας»¹¹. Εντούτοις, η απόφαση αυτή δεν μπορεί να μεταφερθεί επί της υπό κρίση υποθέσεως, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η Γαλλία και η Christianapol.

36. Κατ' αρχάς, αντικείμενο του προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση Eurofood ήταν η έννοια «κήρυξη της έναρξης μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας» του άρθρου 16 του κανονισμού και όχι του άρθρου 4. Εντούτοις, το ίδιο το άρθρο 16 δεν περιέχει κανόνες συγκρούσεως, αλλά αφορά μια ρύθμιση του ουσιαστικού δικαίου, δεδομένου ότι επιτάσσει την προτεραιότητα της διαδικασίας αφερεγγυότητας που κινήθηκε πρώτη. Επομένως, το άρθρο 16, εν αντιθέσει προς το άρθρο 4, επιδέχεται αυτοτελή ερμηνεία σε επίπεδο Ένωσης.

37. Σκοπός της ερμηνείας, όπως ήταν αυτή που προτάθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως Eurofood, δεν ήταν, βάσει των άρτι προλεχθέντων, η διατύπωση γενικών κριτηρίων κατ' εφαρμογή των οποίων πρέπει να θεωρείται κατ' αρχήν ότι έχει κινήθει διαδικασία αφερεγγυότητας. Και τούτο καθορίζεται από τη *lex concursus* που εφαρμόζεται βάσει του άρθρου 4. Αντιθέτως, σκοπός ήταν να διασφαλιστεί

9 — Βλ. τις προτάσεις μου της 10ης Μαρτίου 2011 επί της υποθέσεως C-396/09, *Interedil* (Συλλογή 2011, σ. I-9915, σημείο 39), καθώς και τις αποφάσεις της 2ας Απριλίου 2009, C-523/07, *A* (Συλλογή 2009, σ. I-2805, σκέψη 34), και της 6ης Μαρτίου 2008, C-98/07, *Nordania Finans A/S* και *BG Factoring A/S* (Συλλογή 2008, σ. I-1281, σκέψη 17, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

10 — Βλ. απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, C-204/09, *Flachglas Torgau* (σκέψη 37), και απόφαση A (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 34, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7 (σκέψη 54).

η ενιαία εφαρμογή του άρθρου 16, πράγμα το οποίο ήταν και αναγκαίο σε σχέση με το ρυθμιστικό περιεχόμενό του. Σκοπός του άρθρου 16 είναι ο προσδιορισμός της κρίσιμης *lex concursus*. Προκειμένου να είναι δυνατή η εφαρμογή της παραπομπής του άρθρου 4, πρέπει να καθοριστεί η έννομη τάξη προς την οποία γίνεται η παραπομπή. Αυτό ρυθμίζει το άρθρο 16 αναγνωρίζοντας προτεραιότητα στη διαδικασία η οποία *κινήθηκε πρώτη*. Εντούτοις, αυτός ο κανόνας προτεραιότητας θα εστερείτο την πρακτική αποτελεσματικότητά του, εάν σε κάθε κράτος μέλος κρινόταν με διαφορετικό τρόπο το ποια διαδικασία κινήθηκε πρώτη. Προκειμένου να αποφευχθεί αυτό, απαιτείτο η ενιαία ερμηνεία της εννοίας «κήρυξη της έναρξης» του άρθρου 16, όπως η ερμηνεία αυτή προτάθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως *Eurofood*.

38. Εντούτοις, η περάτωση μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν μπορεί να συγκριθεί με την κατάσταση πριν από την έναρξη της διαδικασίας. Άπαξ κινηθεί η διαδικασία αφερεγγυότητας, κατά την έννοια του κανονισμού περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, η διαδικασία αυτή αναγνωρίζεται, βάσει του άρθρου 16, παράγραφος 1, σε όλα τα λοιπά κράτη μέλη και, ως εκ τούτου, εμποδίζει την έναρξη άλλων κύριων διαδικασιών. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας ενδέχεται να υπάρξουν συγκρούσεις ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητας λόγω των διαφορετικών ρυθμίσεων που ισχύουν στα κράτη μέλη, όπως έδειξε η υπόθεση *Eurofood*¹². Μετά από την έναρξη της κύριας διαδικασίας δεν μπορούν να υπάρξουν πλέον συγκρούσεις ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητας –ο κανονισμός δημιούργησε στο άρθρο 16 έναν αντίστοιχο μηχανισμό προκειμένου να αποτρέψει αυτό ακριβώς το ενδεχόμενο.

39. Η υπό κρίση υπόθεση καταδεικνύει ότι ενδέχεται να υπάρξουν πρακτικές δυσχέρειες αν το ζήτημα της περατώσεως της διαδικασίας αφεθεί στο εθνικό δίκαιο. Ωστόσο, και η αυτοτελής ερμηνεία της εννοίας της περατώσεως της διαδικασίας δεν αίρει τις δυσχέρειες αυτές. Και τούτο διότι εάν χρησιμοποιηθούν αυτοτελή σε επίπεδο Ένωσης κριτήρια, θα έπρεπε τα δικαστήρια του κράτους μέλους, στο οποίο πρόκειται να κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία, να διαπιστώσουν εάν τα κριτήρια αυτά πληρούνταν στο κράτος μέλος της κύριας διαδικασίας. Τούτο μπορεί να αποδειχθεί στην πράξη εξίσου δυσχερές.

40. Ως προς το σημείο αυτό, θα ήταν ευκαίριο εάν ο νομοθέτης της Ένωσης αποσαφήνιζε τα πράγματα π.χ. καλώντας τα κράτη μέλη να ανακοινώσουν πότε οι μνημονευόμενες στο παράρτημα Α και στο παράρτημα Β διαδικασίες θεωρούνται ως περατωθείσες βάσει του εθνικού δικαίου, ή διά της δημιουργίας ενός αντίστοιχου συστήματος παροχής πληροφοριών. Εντούτοις, οι πρακτικές δυσχέρειες δεν δικαιολογούν παρέκκλιση από το γράμμα και τη συστηματική διάρθρωση του κανονισμού.

41. Συνεπώς, επί του πρώτου ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο ι', του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μόνον το εσωτερικό δίκαιο αποφασίζει πότε επέρχεται η «περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας». Ως εκ τούτου, εν προκειμένω μόνον το γαλλικό δίκαιο ορίζει εάν η εκκρεμούσα στη Γαλλία διαδικασία έχει περατωθεί ή όχι.

42. Δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο προέβη σε μια τέτοια υπόρρητη αναφορά στην αίτησή του για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, κρίνω σκόπιμη μια τελευταία επισήμανση προκειμένου να παρασχεθεί χρήσιμη απάντηση: Εάν θεωρηθεί περατωθείσα η διαδικασία στη Γαλλία, τότε το αιτούν δικαστήριο αναμφίβολα δεν μπορεί να κηρύξει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας. Εντούτοις, δεν θα μπορούσε να κηρύξει την έναρξη ούτε μιας νέας κύριας διαδικασίας.

43. Το γαλλικό δικαστήριο στήριξε την αρμοδιότητά του στο γεγονός ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη (*Center of Main Interests*, στο εξής: *COMI*) ευρίσκεται στη Γαλλία και, ως εκ τούτου, κήρυξε την έναρξη κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας βάσει του παραρτήματος Α του κανονισμού. Εντούτοις, εν προκειμένω η διαπίστωση αυτή φαίνεται αμφίβολης ορθότητας, αφού το

¹² — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7.

σύνολο των περιουσιακών στοιχείων καθώς και των παραγωγικών μονάδων της Christianapol ευρίσκεται στην Πολωνία. Στην υπόθεση Interedil¹³ το Δικαστήριο έκρινε ότι το COMI πρέπει να καθορίζεται βάσει αντικειμενικών και, συγχρόνως, αναγνωρίσιμων από τους τρίτους κριτηρίων, όπως προκύπτει και από τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού¹⁴. Στην περίπτωση εταιριών, το άρθρο 3, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού ορίζει περαιτέρω ότι τεκμαίρεται ότι το COMI είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας. Βάσει όλων των ανωτέρω, πολλά είναι αυτά που συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι το COMI της Christianapol ευρίσκεται στην Πολωνία.

44. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να αγνοήσει τη διαπίστωση του γαλλικού δικαστηρίου ότι το COMI βρίσκεται στη Γαλλία. Η απόφαση του γαλλικού δικαστηρίου που αφορά την έναρξη της διαδικασίας πρέπει να αναγνωρισθεί από όλα τα λοιπά δικαστήρια των κρατών μελών¹⁵ και δεν επιτρέπεται να υπόκειται σε επιγενόμενο έλεγχο¹⁶. Το άρθρο 25 διευρύνει αυτήν την αρχή της αναγνωρίσεως σε όλες τις αποφάσεις που εκδίδονται επί της διεξαγωγής και της περατώσεως μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας. Συνεπώς, περιλαμβάνει και την απόφαση του δικαστηρίου που κήρυξε την έναρξη της διαδικασίας βάσει της οποίας το COMI ευρίσκεται στη Γαλλία. Ωστόσο, προκειμένου να είναι δυνατή η έναρξη κύριας διαδικασίας, θα πρέπει το πολωνικό δικαστήριο να διαπιστώσει κατ' αρχάς, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, ότι το COMI της οφειλέτριας ευρίσκεται στη Γαλλία. Εντούτοις, εφόσον τα πραγματικά δεδομένα από της ενάρξεως της γαλλικής διαδικασίας sauvegarde δεν έχουν μεταβληθεί, η επεξηγηθείσα ανωτέρω αρχή της αναγνωρίσεως την οποία το Δικαστήριο έχει πλειστάκις επιβεβαιώσει μέχρι τούδε δεν αναιρεί τη διαπίστωση αυτή. Θα ισοδυναμούσε με παρεμπόμποντα εκ των υστέρων έλεγχο της γαλλικής αποφάσεως, πράγμα το οποίο δεν επιτρέπει ο κανονισμός.

45. Η αναγνώριση δεν μπορεί να απαγορευθεί ούτε κατ' εφαρμογή του άρθρου 26 του κανονισμού. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο στην υπόθεση Eurofood¹⁷, το άρθρο 26 πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Ζήτημα προσβολής της δημοσίας τάξεως τίθεται μόνο στην περίπτωση που η αναγνώριση ή η αναγκαστική εκτέλεση αντιβαίνει σε θεμελιώδη αρχή του δικαίου του κράτους αναγνωρίσεως και, ως εκ τούτου, έρχεται σε μη αποδεκτή αντίθεση προς την έννομη τάξη αυτού του κράτους¹⁸. Τούτο δεν φαίνεται να συμβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση ούτε άλλωστε προβλήθηκε από τους μετέχοντες στη διαδικασία.

B – Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

46. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν εάν είναι δυνατή η έναρξη διαδικασίας και υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, ήτοι και στην περίπτωση που η κύρια διαδικασία έχει τον χαρακτήρα διαδικασίας εξυγιάνσεως και το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο ζητήθηκε η έναρξη δευτερεύουσας

13 — Απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2011, C-396/09, Interedil Srl. (Συλλογή, σκέψη 49). Βλ. συναφώς και τις προτάσεις μου της 10ης Μαρτίου 2011 επί της υποθέσεως αυτής (προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9, σημείο 57).

14 — «Το “κέντρο των κύριων συμφερόντων” θα πρέπει να αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι τόπος αναγνώριμος από τους τρίτους.»

15 — Βλ. την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού: «[ο] παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει την άμεση αναγνώριση των αποφάσεων που αφορούν την έναρξη, διεξαγωγή και περάτωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [...] η αναγνώριση των αποφάσεων των δικαστηρίων των κρατών μελών θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. [...] Θα πρέπει να αναγνωρίζεται σε όλα τα άλλα κράτη μέλη η απόφαση του δικαστηρίου που προβαίνει πρώτο στην έναρξη διαδικασίας [...]».

16 — Βλ. επίσης προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7 απόφαση Eurofood (σκέψη 42) και προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8 απόφαση MG Probud Gdynia (σκέψη 29).

17 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7 (σκέψεις 62 επ.).

18 — Βλ. επίσης την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη η οποία ορίζει ότι «[...] οι λόγοι μη αναγνώρισης θα πρέπει να περιορίζονται στους απολύτως αναγκαίους».

διαδικασίας. Δεδομένου ότι το ερώτημα εάν στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται πράγματι η έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας προηγείται λογικώς του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος που αφορά τον τρόπο έναρξης της διαδικασίας αυτής, εφόσον παρίσταται ανάγκη, θα εξετάσω κατ' αρχάς το τρίτο προδικαστικό ερώτημα.

47. Αυτό το προδικαστικό ερώτημα στηρίζεται στην παραδοχή ότι το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της Christianapol βρίσκεται στην Πολωνία. Η έναρξη διαδικασίας εκκαθάρισεως βάσει του πολωνικού δικαίου θα είχε ως συνέπεια, βάσει των αναπτύξεων του αιτούντος δικαστηρίου, την παύση της παραγωγικής δραστηριότητας της Christianapol και το κλείσιμο της εκμεταλλεύσεως και, ως εκ τούτου, θα καθίστατο αδύνατη η αναδιάρθρωση. Οι σκοποί της γαλλικής διαδικασίας εξυγιάνσεως θα ματαιώνονταν με τον τρόπο αυτόν και θα διακυβευόταν η επιτυχία του σχεδίου διασώσεως. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν το γεγονός ότι η κύρια διαδικασία έχει τον χαρακτήρα διαδικασίας εξυγιάνσεως καθιστά απαράδεκτη την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας.

1. Δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού

48. Κατ' αρχάς, πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα εάν εφαρμόζεται ο κανονισμός και επί διαδικασιών εξυγιάνσεως. Κατά την Bank Handlowy, ο κανονισμός εφαρμόζεται μεν επί των διαδικασιών που απαριθμεί το παράρτημα Α, πλην όμως μόνον εάν οι διαδικασίες αυτές πληρούν *in concreto* τις προϋποθέσεις του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού. Δεδομένου ότι το εμποροδικείο του Meaux διαπίστωσε κατά την έναρξη της διαδικασίας *sauvegarde* ότι η Christianapol δεν είναι αφερέγγυα, ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται επί της διεξαγόμενης στη Γαλλία διαδικασίας. Ως εκ τούτου, το πολωνικό δικαστήριο μπορεί, κατά την άποψή της, να αρνηθεί την αναγνώριση της γαλλικής διαδικασίας και να κηρύξει την έναρξη νέας κύριας διαδικασίας ανεξάρτητης από αυτήν.

49. Εντούτοις, φρονώ ότι ο κανονισμός περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή κατά την οποία η κύρια διαδικασία έχει τον χαρακτήρα διαδικασίας εξυγιάνσεως. Το άρθρο 2, στοιχείο α', ορίζει τις διαδικασίες αφερεγγυότητας που εμπίπτουν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 1, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού και παραπέμπει συναφώς στις διαδικασίες που απαριθμεί το παράρτημα Α. Εφόσον μια διαδικασία περιλαμβάνεται στο εν λόγω παράρτημα, πρέπει να θεωρείται ότι ο κανονισμός έχει εφαρμογή. Συνεπώς, τούτο ισχύει και για τη γαλλική διαδικασία *sauvegarde* η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα Α.

50. Από τις αιτιολογικές σκέψεις¹⁹, καθώς και από το γράμμα του άρθρου 2 συνάγεται πάντως ότι πρέπει περαιτέρω να πληρούνται και οι προϋποθέσεις του άρθρου 1, παράγραφος 1, προκειμένου να έχει εφαρμογή ο κανονισμός. Εντούτοις, ο κανονισμός δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας «αφερεγγυότητα». Ένας τέτοιος ορισμός δεν μπορούσε να υπάρξει λόγω των διαφορετικών ρυθμίσεων των πτωχευτικών κωδίκων των κρατών μελών και της εν μέρει πολύ διαφορετικής ερμηνείας της έννοιας της αφερεγγυότητας. Πέραν αυτού, σκοπός του κανονισμού περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας δεν είναι η εναρμόνιση των διαδικασιών αφερεγγυότητας²⁰. Από την επεξηγηματική έκθεση επί της Συμβάσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας²¹ συνάγεται²² ότι, ως εκ τούτου, κρίσιμο για την εφαρμογή του κανονισμού είναι η επίμαχη διαδικασία να αποτελεί διαδικασία αφερεγγυότητας υπό το πρίσμα του εκάστοτε κράτους μέλους. Ως εκ τούτου, στην

19 — Βλ. τη δέκατη αιτιολογική σκέψη: «Προκειμένου να εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, οι διαδικασίες [...] δεν θα πρέπει μόνο να τηρούν τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού [...]».

20 — Βλ. την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη.

21 — Έκθεση Virgós-Schmit. Μνεία της εκθέσεως αυτής κάνουν πολλές αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού. Βλ., επί της σημασίας της για την ερμηνεία του κανονισμού, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F.G. Jacobs της 27ης Σεπτεμβρίου 2005 επί της υποθέσεως C-341/04, Eurofood IFSC (Συλλογή 2006, σ. I-3813, σημείο 2). Η έκθεση αυτή δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα, πλην όμως υφίσταται ως έγγραφο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 8ης Ιουλίου 1996 (6500/1/96).

22 — Virgós-Schmit, Report on the Convention on Insolvency Proceedings, σημείο 49.

περίπτωση που υφίστανται επιφυλάξεις ως προς το εάν πρόκειται για διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού, ιδίως ως προς το εάν η διαδικασία ερείδεται επί της αφερεγγυότητας του οφειλέτη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος ερμηνείας του κράτους μέλους στο οποίο διεξάγεται η διαδικασία αυτή.

51. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η επαπειλούμενη αφερεγγυότητα του οφειλέτη είναι προϋπόθεση για την κίνηση διαδικασίας *sauvegarde*. Συνεπώς, υπό το πρίσμα του Γάλλου νομοθέτη πρόκειται στην περίπτωση αυτή για αφερέγγυο οφειλέτη. Ως εκ τούτου, πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1, παράγραφος 1.

52. Επομένως, ο κανονισμός έχει εφαρμογή και επί της γαλλικής διαδικασίας *sauvegarde*.

2. Νομιμότητα της κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας μεσούσης της κύριας διαδικασίας εξυγιάνσεως

53. Εντούτοις, λόγω της διαφορετικής στοχοθεσίας της διαδικασίας εξυγιάνσεως και της διαδικασίας εκκαθαρίσεως τίθεται το ερώτημα εάν αποκλείεται ενδεχομένως η έναρξη δευτερευουσών διαδικασιών, όταν η κύρια διαδικασία, όπως εν προκειμένω, είναι μια διαδικασία εξυγιάνσεως.

54. Όπως επισήμανε και η Ισπανική Κυβέρνηση, ο κανονισμός δεν διαφοροποιεί, κατά την έναρξη δευτερευουσών διαδικασιών, ανάλογα με τη φύση της κύριας διαδικασίας. Εφόσον μια διαδικασία βάσει του παραρτήματος Α εκκρεμεί ως κύρια διαδικασία, το άρθρο 3, παράγραφος 3, και το άρθρο 27 επιτρέπουν την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας –ανεξαρτήτως από τον χαρακτήρα που έχει η κύρια διαδικασία. Συνεπώς, κατά το γράμμα του, ο κανονισμός επιτρέπει και στην περίπτωση κύριων διαδικασιών που έχουν τον χαρακτήρα διαδικασιών εξυγιάνσεως την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας.

55. Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία του αιτούντος δικαστηρίου είναι σαφές ότι μια δευτερεύουσα διαδικασία εκκαθαρίσεως ενδέχεται να διαταράσσει ή ακόμη και να ματαιώνει τους σκοπούς μιας τέτοιας διαδικασίας εξυγιάνσεως. Συναφώς, πρόκειται στην πραγματικότητα για ένα απευκταίο αποτέλεσμα. Ειδικότερα, εν όψει της μεταβολής πολλών πτωχευτικών δικαίων των κρατών μελών προς την κατεύθυνση της μεταβάσεως από την πρόβλεψη διαδικασιών αμιγώς εκκαθαρίσεως στην πρόβλεψη διαδικασιών εξυγιάνσεως και αναδιοργανώσεως και λαμβανομένων υπόψη των δραστικών διευρύνσεων του παραρτήματος Α του κανονισμού τα τελευταία έτη²³ με τις οποίες περιελήφθησαν, σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό, διαδικασίες εξυγιάνσεως, καθίσταται σαφές ότι οι διαδικασίες αυτές έχουν αυξανόμενη σημασία και, ως εκ τούτου, έπρεπε επίσης να περιληφθούν στον κανονισμό.

56. Εντούτοις, πέραν των διευρύνσεων του παραρτήματος, το γράμμα του κανονισμού παρέμεινε κατά τα λοιπά αμετάβλητο, πράγμα το οποίο ενδέχεται να οδηγήσει, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, σε αντιφάσεις και πρακτικά προβλήματα, όπως δεικνύει η παρούσα υπόθεση. Ως εκ τούτου, προκειμένου να είναι εφικτή η ολοκληρωμένη και αποτελεσματική εφαρμογή και των διαδικασιών εξυγιάνσεως στο πλαίσιο του κανονισμού, απαιτείται η προσαρμοσμένη στους σκοπούς του κανονισμού ερμηνεία των κρίσιμων ρυθμίσεων περί του συντονισμού των διαδικασιών στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να συνεκτιμάται, όπως ορθώς υποστηρίζει η *Christianapol*, η εξέλιξη του κανονισμού. Μέσω μιας αντίστοιχης ερμηνείας μπορούν να μετριάσθούν συναφώς οι περιγραφόμενες από το αιτούν δικαστήριο αρνητικές συνέπειες της κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας.

57. Επομένως, φρονώ ότι δεν είναι αναγκαίο να απαγορεύεται εν γένει η κίνηση δευτερεύουσας διαδικασίας μεσούσης της κύριας διαδικασίας εξυγιάνσεως.

23 — Έτσι, π.χ. η γαλλική διαδικασία *sauvegarde* περιελήφθη εκ των υστέρων στο παράρτημα Α του κανονισμού με τον κανονισμό 694/2006, της 27ης Απριλίου 2006 (ΕΕ L 121, σ. 1).

58. Μια ερμηνεία, όπως είναι αυτή που προτείνουν η Christianapol και η Γαλλία, βάσει της οποίας δεν είναι δυνατή εν γένει, στην περίπτωση διαδικασιών εξυγιάνσεως, η κίνηση δευτερευουσών διαδικασιών δεν ευσταθεί κατά τα λοιπά λόγω των σκοπών που επιδιώκουν οι δευτερεύουσες διαδικασίες. Οι δευτερεύουσες διαδικασίες σκοπούν μεταξύ άλλων στην προστασία των κατά τόπους πιστωτών παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να προβούν στη διεξαγωγή διαδικασίας αφερεγγυότητας σε τόπο εγγύς προς αυτούς, στη γλώσσα τους και στο πλαίσιο έννομης τάξεως την οποία γνωρίζουν και, έτσι, να καταστεί ευχερέστερη η προβολή των δικαιωμάτων τους. Η γενική απαγόρευση των δευτερευουσών διαδικασιών στην περίπτωση της ενάρξεως κύριας διαδικασίας εξυγιάνσεως θα έθιγε τον πυρήνα του κανονισμού αποκλείοντας εξ ολοκλήρου ένα ουσιώδες, προβλεπόμενο από αυτόν σύμπλεγμα διαδικασιών. Η συνέπεια αυτή δεν θα ήταν πλέον συμβατή με τη βασική ιδέα που διέπει τον κανονισμό περί διαδικασιών αφερεγγυότητας και θα έβαινε πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την προστασία των διαδικασιών εξυγιάνσεως.

3. Συντονισμός κύριων και δευτερευουσών διαδικασιών στην περίπτωση κινήσεως διαδικασίας εξυγιάνσεως

59. Απομένει να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίον είναι δυνατός ο συντονισμός κύριων και δευτερευουσών διαδικασιών κατά την έννοια του κανονισμού, στην περίπτωση που η κύρια διαδικασία έχει τον χαρακτήρα διαδικασίας εξυγιάνσεως, η δε δευτερεύουσα διαδικασία τον χαρακτήρα διαδικασίας εκκαθαρίσεως.

60. Αφενός, ο κανονισμός προβλέπει πλειάδα μέτρων τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι σκοποί της κύριας διαδικασίας και να διαφυλάσσεται ο ενιαίος χαρακτήρας της διαδικασίας αφερεγγυότητας²⁴, έστω και εάν η δευτερεύουσα διαδικασία διεξάγεται ως διαδικασία εκκαθαρίσεως. Περαιτέρω, οι μετέχοντες στην εκάστοτε δευτερεύουσα διαδικασία πρέπει να συμμορφώνονται προς τους σκοπούς του κανονισμού και να συμβάλλουν στην ομαλή διεξαγωγή της κύριας διαδικασίας και στην ευόδωση των σκοπών της. Και, τέλος, πρέπει οι ουσιαστικές συνέπειες της κύριας διαδικασίας να λαμβάνονται υπόψη και στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας.

α) Μέτρα στο πλαίσιο του κανονισμού

61. Ο προβλεπόμενος από τον κανονισμό δεσπόζων ρόλος της κύριας διαδικασίας²⁵ επί της δευτερεύουσας διαδικασίας παρέχει τη δυνατότητα στον σύνδικο της κύριας διαδικασίας να επηρεάσει πολυειδώς τη δευτερεύουσα διαδικασία. Έτσι, βάσει του άρθρου 33, παράγραφος 1, μπορεί να ζητήσει την αναστολή της εκκαθαρίσεως²⁶, και δη ανεξαρτήτως της ενδεχόμενης δυνατότητας αναστολής που υφίσταται βάσει του εθνικού δικαίου. Συναφώς, το άρθρο 33 προβλέπει έναν αυτοτελή λόγο αναστολής. Πέραν αυτού, το άρθρο 34, παράγραφος 1, παραχωρεί και στον σύνδικο της κύριας διαδικασίας το δικαίωμα να προτείνει σχέδιο εξυγιάνσεως, πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλα παρεμφερή μέτρα προς περάτωση της δευτερεύουσας διαδικασίας. Κατά τη διάρκεια αναστολής της εκκαθαρίσεως βάσει του άρθρου 33, ο κανονισμός παραχωρεί σε αυτόν, με το άρθρο 34, παράγραφος 3, το δικαίωμα αυτό και μάλιστα κατ' αποκλειστικότητα. Συνεπώς, μπορεί, τουλάχιστον εν μέρει, να εμποδίσει ή να καθυστερήσει την εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη προκειμένου να μπορέσει να τη χρησιμοποιήσει για τη διαδικασία εξυγιάνσεως. Μπορεί επίσης να προτείνει πιθανές λύσεις εξυγιάνσεως στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας.

24 — Βλ. τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη: «Η ύπαρξη υποχρεωτικών κανόνων συντονισμού με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας εγγυάται την ενιαία αντιμετώπιση στην Κοινότητα.»

25 — Βλ. πέραν των ρυθμίσεων του κανονισμού επί του συντονισμού των διαδικασιών και την εικοστή αιτιολογική σκέψη η οποία κάνει λόγο για τον «δεσπόζοντα ρόλο» της κύριας διαδικασίας.

26 — Βεβαίως, άπαξ μόνον για διάστημα τριών μηνών. Εντούτοις, από το άρθρο 33, παράγραφος 1, τέταρτη περίοδος, συνάγεται ότι το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί επ' αόριστον. Βλ. συναφώς και την απόδοση στην αγγλική «It may be continued or renewed for similar periods», στη γαλλική «Elle peut être prolongée ou renouvelée pour des périodes de même durée» ή στην ισπανική «Podrá prolongarse o renovarse por periodos de la misma duración».

62. Αφετέρου, ο κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα, ανεξαρτήτως προτάσεως εκ μέρους του συνδίκου της κύριας διαδικασίας, να επιλεγούν λύσεις εξυγίανσεως και στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας. Πράγματι, όπως ορθώς υποστηρίζει και η Ισπανική Κυβέρνηση, το άρθρο 27, δεύτερη περίοδος, προβλέπει απλώς ότι η δευτερεύουσα διαδικασία πρέπει να είναι κάποια από τις διαδικασίες που μνημονεύει το παράρτημα Β. Εντούτοις, δεν ρυθμίζεται ο συγκεκριμένος τρόπος περατώσεως της εκάστοτε διαδικασίας. Συνεπώς, αρκεί το γεγονός ότι η εκάστοτε διαδικασία *μπορεί* κατ' αρχήν να περατωθεί με την εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη. Εντούτοις, εφόσον η εκάστοτε *lex concursus*²⁷ της δευτερεύουσας διαδικασίας προβλέπει και λύσεις εξυγίανσεως, μπορούν και αυτές επίσης να χρησιμοποιηθούν²⁸. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού το οποίο περιλαμβάνει και τις διαδικασίες που εμπίπτουν στην έννοια «διαδικασία εκκαθάρισης», η οποία μπορεί να περατωθεί «με τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλα μέτρα που τερματίζουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη», και, επομένως, θεωρεί ότι η διαδικασία εκκαθαρίσεως δεν πρέπει οπωσδήποτε να περατώνεται με την εκκαθάριση της περιουσίας.

63. Συνεπώς, ο κανονισμός περί διαδικασιών αφερεγγυότητας παρέχει τη δυνατότητα, με τους προπεριγραφέντες μηχανισμούς, να μετριαστούν οι αρνητικές συνέπειες ενδεχόμενης δευτερεύουσας διαδικασίας. Εντούτοις, δεν αποτελούν οριστική και ικανοποιητική λύση του προβλήματος. Αφενός, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δευτερεύουσες διαδικασίες οι οποίες κινούνται σε κράτη μέλη στα οποία δεν υφίσταται ενιαία διαδικασία. Προκειμένου να πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 3, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, αυτές πρέπει να αφορούν διαδικασίες οι οποίες μπορούν να καταλήξουν σε εκκαθάριση. Τέτοιου είδους διαδικασίες μπορούν ενδεχομένως, βάσει του εθνικού δικαίου, να μην περιλαμβάνουν δυνατότητες περατώσεως μέσω εξυγίανσεως. Ως εκ τούτου, ανάλογα με το περιεχόμενο του πτωχευτικού κώδικα εκάστου κράτους μέλους ενδέχεται να υπάρξουν διαφορετικά αποτελέσματα. Τούτο απάδει προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

64. Αφετέρου, μπορούν και οι υφιστάμενες υποχρεώσεις συντονισμού και ενημερώσεως, λόγω της απλώς αποσπασματικής αντιμετώπισεως του προβλήματος, να μην αποκλείουν καθ' ολοκληρίαν το ενδεχόμενο να διακυβευθεί η όλη εξυγίανση. Έτσι, η εφαρμογή ορισμένων πιθανών μέτρων εξυγίανσεως και στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας, όπως είναι π.χ. η αναστολή των πληρωμών ή η άφεση χρέους, εξαρτάται από τη συγκατάθεση όλων των ενδιαφερόμενων πιστωτών, όπως προβλέπει το άρθρο 34, παράγραφος 2, του κανονισμού. Ακόμη και η αναστολή της εκκαθαρίσεως για εκάστοτε διάστημα τριών μηνών δεν μπορεί να συγκριθεί με την οριστική αναστολή της εκκαθαρίσεως. Ούτε το δικαίωμα υποβολής προτάσεως από τον σύνδικο, το οποίο του αναγνωρίζει το άρθρο 34, παράγραφος 1, εμποδίζει την εκκαθάριση στην περίπτωση που αυτή έχει αποφασιστεί από το αρμόδιο όργανο στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας.

65. Συνεπώς, θα ήταν ευκατὰ μια ρητή ρύθμιση επί του συντονισμού των διαδικασιών στην περίπτωση διαδικασίας εξυγίανσεως. Συναφώς, φρονώ ότι αρκετοί λόγοι συνηγορούν υπέρ της δυνατότητας κινήσεως διαδικασίας εξυγίανσεως ως δευτερεύουσας διαδικασίας. Ο κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα παράλληλων διαδικασιών εξυγίανσεως όπως εξέθεσα εν εκτάσει ανωτέρω. Επομένως, θα ήταν απολύτως εύλογο να υπάρξει και ρητή πρόβλεψη που να τις επιτρέπει και να συμπεριλάβει αντίστοιχες ρυθμίσεις περί του συντονισμού τους. Εντούτοις, η απόφαση αυτή ανήκει αποκλειστικά στον νομοθέτη της Ένωσης.

β) Υποχρέωση επιτεύξεως των σκοπών της κύριας διαδικασίας

66. Εντούτοις, μέχρις ότου τα ζητήματα αυτά διευκρινιστούν με τροποποίηση του κανονισμού όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία δεσμεύονται να τηρούν τους σκοπούς της κύριας διαδικασίας μέσω των υφιστάμενων μέσων και δη στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου. Η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας στους κόλπους της Ένωσης (άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ) υποχρεώνει συναφώς το δικαστήριο της

27 — Αυτή καθορίζεται για τις δευτερεύουσες διαδικασίες στο άρθρο 28.

28 — Τούτο συμβαίνει π.χ. σε όλα τα κράτη μέλη των οποίων ο πτωχευτικός κώδικας στηρίζεται σε ενιαία διαδικασία.

δευτερεύουσας διαδικασίας να μην παρορά τους σκοπούς της κύριας διαδικασίας κατά τη λήψη όλων των επιβαλλόμενων μέτρων και να λαμβάνει υπόψη το σύστημα του κανονισμού το οποίο στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, στην επιταγή του συντονισμού κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας, στον σκοπό της δημιουργίας αποτελεσματικών και αποδοτικών διασυνοριακών διαδικασιών, καθώς και στην υπεροχή της κύριας διαδικασίας²⁹.

67. Τούτο ισχύει για όλα τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του εθνικού δικαίου, όπως είναι π.χ. οι εκδιδόμενες κατά διακριτική ευχέρεια αποφάσεις ή η επιλογή μεταξύ περισσότερων εναλλακτικών τρόπων δράσεως στο πλαίσιο των οποίων επιβάλλεται πάντοτε να επιλέγεται το μέτρο το οποίο είναι το πλέον πρόσφορο να διασφαλίσει την τήρηση των σκοπών της κύριας διαδικασίας. Και η συμμετοχή του συνδίκου της κύριας διαδικασίας στη δευτερεύουσα διαδικασία πρέπει να διασφαλίζεται από το εθνικό δίκαιο.

68. Όπως ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή, ο κανονισμός δεν επιβάλλει εν γένει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας, αλλά απλώς την επιτρέπει. Συνεπώς, το εάν πράγματι θα κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία αποτελεί ζήτημα που εξακολουθεί να υπάγεται στην εκτίμηση του αρμόδιου δικαστηρίου. Και στο πλαίσιο της αποφάσεως αυτής, το αρμόδιο δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τους σκοπούς του κανονισμού, καθώς και τις συνέπειες της κύριας διαδικασίας, ιδίως με γνώμονα το εάν οι πιστωτές, οι οποίοι μετέσχον στην κύρια διαδικασία και συμφώνησαν σε ένα σχέδιο διασώσεως, θα απαλλάσσονταν των υποχρεώσεών τους από το σχέδιο διασώσεως διά της κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας.

γ) Συνέπειες της κύριας διαδικασίας

69. Πέραν των ανωτέρω, πρέπει και από ουσιαστικής απόψεως να ληφθούν υπόψη οι συνέπειες της διατάξεως που εξέδωσε το εμποροδικείο του Meaux. Το άρθρο 25 ορίζει ότι αναγνωρίζονται άνευ ετέρου όλες οι «αποφάσεις για τη διεξαγωγή και την περάτωση διαδικασίας [που εκδίδονται] από δικαστήριο [...]». Το σχέδιο διασώσεως, περί του οποίου υπήρξε συμφωνία στη Γαλλία, αποτελεί αναμφίβολα απόφαση κατά την έννοια αυτή. Ως εκ τούτου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα επιτασσόμενα στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου διασώσεως μέτρα, και δη από απόψεως τόσο δικονομικού όσο και ουσιαστικού δικαίου.

70. Συναφώς, κρίσιμες είναι οι έννομες συνέπειες τις οποίες προσδίδει το γαλλικό δίκαιο στο σχέδιο διασώσεως³⁰. Όπως τόνισε η Επιτροπή, οι αποφάσεις του πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε ουσιαστικό επίπεδο, π.χ. όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον το σχέδιο διασώσεως μετέβαλε ουσιαστικά τις απαιτήσεις των πιστωτών οι οποίοι υπέβαλαν αίτηση για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ή εάν π.χ. η αίτηση περί ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας υποβάλλεται, κατά κατάχρηση δικαιώματος, από πιστωτή ο οποίος μετέσχε στην κύρια διαδικασία και συμφώνησε στο σχέδιο διασώσεως.

71. Ως εκ τούτου, στο τρίτο ερώτημα προσέκει η απάντηση ότι το άρθρο 27 του κανονισμού επιτρέπει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας και στην περίπτωση που η κύρια διαδικασία είναι διαδικασία εξυγιάνσεως.

29 — Βλ. εικοστή τρίτη, δεύτερη και δωδέκατη αιτιολογική σκέψη.

30 — Βλ. την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη: «[...] Η αυτόματη αναγνώριση θα πρέπει να συνεπάγεται, κατά συνέπεια, την επέκταση σε όλα τα κράτη μέλη των επιπτώσεων της διαδικασίας αυτής σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους έναρξης της [...]».

Γ – Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

72. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν το άρθρο 27 του κανονισμού, το οποίο ρυθμίζει τα της ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας, απαγορεύει στο δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη ή εάν, αντιθέτως, το δικαστήριο αυτό μπορεί να εξετάσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κατά πόσον υφίσταται αφερεγγυότητα του οφειλέτη.

73. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 27, πρώτη περίοδος, μπορεί να ερμηνευθεί, σε ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις του κανονισμού, υπό την έννοια ότι η αφερεγγυότητα του οφειλέτη δεν *πρέπει* να εξετάζεται κατά την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας (εντούτοις μπορεί να εξεταστεί), αντιθέτως, σε άλλες γλωσσικές αποδόσεις μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το ζήτημα της αφερεγγυότητας του οφειλέτη δεν *επιτρέπεται* να εξεταστεί από το αρμόδιο δικαστήριο.

74. Εντούτοις, φρονώ ότι από τη σύγκριση των γλωσσικών αποδόσεων δεν προκύπτει μια τέτοιος είδους αντίθεση. Αντιθέτως, οι γλωσσικές αποδόσεις τις οποίες συνέκρινα³¹ περιέχουν ένα προαιρετικό στοιχείο. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η Επιτροπή βάσει των γλωσσικών αποδόσεων που εξέτασε. Εν αντιθέσει προς τις αναπτύξεις του αιτούντος δικαστηρίου, τούτο συνάγεται μεταξύ άλλων και από την απόδοση στη γερμανική («kann [...] eröffnen») και στη γαλλική («permet d'ouvrir»). Και η απόδοση στη φινλανδική, η οποία μαζί με την απόδοση στη γερμανική έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα³², δεδομένου ότι ο κανονισμός εξεδόθη με πρωτοβουλία της Φινλανδίας και της Γερμανίας, περιέχει σαφώς ένα προαιρετικό στοιχείο («voi [...] aloittaa»).

75. Εντούτοις, τούτο δεν διευκρινίζει το εάν το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας επιτρέπεται να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη κατά την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας. Πράγματι, το άρθρο 27 δεν αποσαφηνίζει τι καθίσταται «δυνατό». Τούτο μπορεί να υποδηλώνει τόσο την εν γένει δυνατότητα ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας όσο και το ζήτημα της εξετάσεως της αφερεγγυότητας κατά την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας. Ως εκ τούτου, πρέπει να συνεκτιμηθούν οι σκοποί του κανονισμού και το περιεχόμενο της συγκεκριμένης διατάξεως³³, προκειμένου να διαπιστωθεί η σημασία της.

76. Σκοπός του άρθρου 27 είναι να καταστήσει περιττό τον εκ νέου έλεγχο της αφερεγγυότητας από το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας προκειμένου να συμβάλει με τον τρόπο αυτόν στην ταχεία διεξαγωγή της. Συναφώς, ο νομοθέτης θεώρησε ότι η εκ νέου εξέταση είναι περιττή εκ του λόγου ότι η αφερεγγυότητα του οφειλέτη εξετάστηκε ήδη κατά την έναρξη της κύριας διαδικασίας. Η δευτερεύουσα διαδικασία περιλαμβάνει, κατ' ανάγκη, τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, τα οποία ήδη υπέκειντο σε πτωχευτική απαλλοτρίωση στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας, και, ως εκ τούτου, δεν είναι αναγκαία η εκ νέου εξέταση της αφερεγγυότητας. Εντούτοις, τούτο έχει παύσει πλέον να συμβαίνει λαμβανομένου υπόψη του προαναφερθέντος μετασχηματισμού των πτωχευτικών δικαίων σε διαδικασίες εξυγιάνσεως και τις αντίστοιχες διευρύνσεις του παραρτήματος Α.

31 — Βλ. την απόδοση στη γερμανική «so kann [...] eröffnen, ohne dass [...] die Insolvenz des Schuldners geprüft wird», στη γαλλική «permet d'ouvrir, [...] une procédure secondaire d'insolvabilité sans que l'insolvabilité du débiteur soit examinée», στην αγγλική «shall permit [...] the opening of secondary insolvency proceedings without the debtor's insolvency being examined», στην ισπανική «permitirá abrir [...] sin que sea examinada en dicho Estado la insolvencia del deudor», στην ιταλική «permette di aprire [...] senza che in questo altro Stato sia esaminata l'insolvenza del debitore», στην ελληνική «καθιστά δυνατή», καθώς και στη φινλανδική «voi [...] aloittaa sekundäärmenettelyn ilman, että velallisen maksukyvyttömyyttä tutkitaan tässä toisessa valtiossa».

32 — Βλ. τη δεύτερη περίοδο του προοιμίου του κανονισμού.

33 — Έστω και αν ήθελε θεωρηθεί ότι το προαιρετικό στοιχείο στο άρθρο 27 αφορά μόνον το ζήτημα της ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας και, ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή έχει την έννοια μιας γενικής απαγορεύσεως της εξέτασεως του ζητήματος της αφερεγγυότητας, η απαγόρευση αυτή θα έπρεπε να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται με γνώμονα το περιεχόμενο και τους σκοπούς του κανονισμού.

77. Πέραν αυτού, το άρθρο 27 του κανονισμού εκκινεί από την αφετηρία ότι κατά την εξέταση της αφερεγγυότητας από το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας υφίσταται ο κίνδυνος το αρμόδιο δικαστήριο να καταλήξει σε διαφορετική εκτίμηση, π.χ. εκ του λόγου ότι ο λόγος της αφερεγγυότητας της κύριας διαδικασίας δεν είναι γνωστός, και ως εκ τούτου να απορρίψει το αίτημα περί ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας. Ο κανονισμός δεν περιέχει κάποιον ορισμό της έννοιας της αφερεγγυότητας. Η απόφαση αυτή επαφίεται, όπως προελέχθη, αποκλειστικά στα κράτη μέλη και παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις σε ολόκληρη την Ένωση. Σκοπός του άρθρου 27 είναι να αποτρέψει ενδεχόμενα προβλήματα λόγω αυτών των αποκλίσεων. Εντούτοις, επί των διαδικασιών εξυγιάνσεως δεν μπορεί να μεταφερθεί άνευ περιορισμών ο σκοπός αυτός λόγω των στόχων που επιδιώκουν οι διαδικασίες εξυγιάνσεως και της εξελίξεώς τους.

78. Σε μια περίπτωση όπως είναι η υπό κρίση δεν τίγεται κατ' ανάγκη ούτε ο σκοπός της ταχείας διεξαγωγής της διαδικασίας. Πράγματι, πρέπει απλώς να αποφευχθεί η κατ' επανάληψη εξέταση της αφερεγγυότητας. Εντούτοις, εάν απαγορευόταν στο πολωνικό δικαστήριο να εξετάσει την αφερεγγυότητα της Christianapoli πριν από την έναρξη της διαδικασίας εκκαθαρίσεως, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα την κίνηση διαδικασίας εκκαθαρίσεως κατά οφειλέτου ο οποίος έχει ενδεχομένως εν τω μεταξύ καταστεί πάλι φερέγγυος (και από γαλλικής απόψεως). Εντούτοις, το αποτέλεσμα αυτό δεν συνάδει προς τους σκοπούς του κανονισμού και, πέραν τούτου, θα συνιστούσε υπέρμετρη επέμβαση στη δικονομία των κρατών μελών λόγω της δημιουργίας μιας διαδικασίας η οποία δεν κινείται πλέον απλώς χωρίς κάποιον γνωστό στο εσωτερικό της χώρας λόγο αφερεγγυότητας, αλλά μάλιστα χωρίς οποιονδήποτε λόγο αφερεγγυότητας.

79. Πέραν των άλλων, μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 27 του κανονισμού θα απέτρεπε ενδεχομένως τους οφειλότες από την έγκαιρη υποβολή αιτήσεως για την κίνηση διαδικασίας εξυγιάνσεως. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή θα διέτρεχαν τον κίνδυνο να εκτεθούν σε διαδικασία εκκαθαρίσεως σε άλλο κράτος μέλος χωρίς προηγούμενο έλεγχο της αφερεγγυότητας, έστω και αν η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη έχει ενδεχομένως μέχρι τότε πάλι βελτιωθεί.

80. Η εξέταση της αφερεγγυότητας από το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας είναι για τον λόγο αυτόν, και υπό το πρίσμα επίσης των αναπτύξεών μου επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος³⁴, αναγκαία σε κάθε περίπτωση που η κύρια διαδικασία έχει τον χαρακτήρα διαδικασίας εξυγιάνσεως. Αντιθέτως, εάν η διαδικασία δεν είναι διαδικασία εξυγιάνσεως ή αναδιαρθρώσεως, αλλά διαδικασία εκκαθαρίσεως, απαγορεύεται στο δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας να προβεί σε *εκ νέου* εξέταση της αφερεγγυότητας για τους προαναφερθέντες λόγους.

81. Συνεπώς, επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας μπορεί να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη στην περίπτωση κατά την οποία η κύρια διαδικασία είναι διαδικασία εξυγιάνσεως η οποία προϋποθέτει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη.

V – Πρόταση

82. Βάσει των ανωτέρω αναπτύξεων προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

1. Το άρθρο 4, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο ι', του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μόνον το εσωτερικό δίκαιο αποφασίζει σχετικά με τον χρόνο επελεύσεως «της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας».

34 — Βλ. σημεία 56 επ.

2. Το άρθρο 27 του κανονισμού 1346/2000 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί αίτηση περί κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, μπορεί να εξετάσει την αφερεγγυότητα του οφειλέτη στην περίπτωση που η κύρια διαδικασία είναι διαδικασία εξυγίανσεως.
3. Η ερμηνεία του άρθρου 27 του κανονισμού 1346/2000 επιτρέπει την κίνηση δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας και στην περίπτωση που η υποκείμενη σε αυτόματη αναγνώριση κύρια διαδικασία είναι διαδικασία εξυγίανσεως ή αναδιαρθρώσεως (όπως είναι π.χ. η γαλλική διαδικασία *sauvegarde*).